

## 9. Speciális bejelentési kötelezettségek: EKÁER, élelmiszer-automata

### 9.1. Speciális bejelentési kötelezettségek: EKÁER

Az állami adó- és vámhatóság által működtetett elektronikus közúti áruforgalom-ellenőrző rendszerhez, azaz az EKÁER-hez az Art.-ban nevesített bejelentési kötelezettség kapcsolódik, így lényegében az adókötelezettségekhez sorolható. Annak azonban mégis speciális fajtája, hiszen nem csak egy alkalommal szükséges teljesíteni, hanem a gazdálkodási tevékenység minden egyes olyan szállítása vonatkozásában, ahol a jogszabályban meghatározott feltételek ezt kötelezően előírják.

Az elektronikus közúti áruforgalom-ellenőrző rendszer az Európai Unió valamely más tagállamából Magyarország területére, Magyarország területéről az Európai Unió valamely más tagállamába irányuló, illetve a Magyarország területén belül megvalósuló, a termék közúti fuvarozásával összefüggő adókötelezettségek teljesítésének ellenőrzését szolgálja.

#### 9.1.1. Az EKÁER bevezetésének háttere

Hazánkban a rendszerváltást követően – köszönhetően a gazdasági élet terén érvényesülő nagyobb szabadságnak – a gazdasági szereplők könnyebben kihasználhatták a jogszabályi kiskapukat, a jogellenes vagyonszerzési lehetőségeket.

Ez a tendencia az uniós csatlakozásunk következtében tovább erősödött. Az új lehetőségek talaján egyre nagyobb számban jelentek meg az uniós hozzáadottértékadó-, azaz héafizetési rendszer sajátosságait és gyengeségeit kihasználó, jogellenesen ténykedő gazdasági szereplők.<sup>89</sup>

<sup>89</sup> MÓRICZ Ákos (2018): *Az új közúti ellenőrzési módszerek szerepe a gazdaság fehéritésében*. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem. 25–26. Diplomamunka.

A belföldi tapasztalatok azt mutatták, hogy az általános forgalmi adó (áfa) tekintetében a csalások jellemzően a fiktív, vagy nem az okmányokon szerepeltetett adatoknak megfelelő áruszállításokhoz, illetve az eltűnő kereskedőkhöz (missing traderek) kapcsolhatók. A visszaéléseket leggyakrabban ömlesztett, egyedileg nem beazonosítható (nem címkézhető, jelölhető stb.), de nagy mennyiségben fogyasztott/felhasznált termékek tagállamok közti (körbe)utaztatásával követik el, kihasználva mindehhez az uniós normákban rögzített tagállami adómentes értékesítés lehetőségét. További problémaként említhető, hogy a termékértékesítéshez, termékbeszerzéshez köthető áru-mozgásokkal összefüggő adókötelezettségek teljesítésének ellenőrzéséhez a hatóságoknak korábban csak utólag hozzáférhető információk álltak rendelkezésére. Emellett a nemzetközi szállítást alátámasztó papíralapú okmányokból (CMR-okmányok) az adózók – annak szigorú számadási kötelezettsége hiányában – tetszőleges számú példányt állíthatnak ki.<sup>90</sup>

Figyelemmel a fentiekre, korábban számos, a tagállamokat érintő kísérlet történt az áfakikerülés megelőzése, illetve a csalások felderítése érdekében. A legtöbb ilyen jellegű intézkedés azonban – adminisztratív voltának köszönhetően – nem hozta meg a várt gazdaságfehérítő eredményeket. A család gazdálkodókkal szembeni hatékonyabb fellépéshez tehát mindenképp olyan módszert kellett kialakítani, amellyel a gazdasági események már azok tényleges megvalósulásakor is követhetővé és így az ellenőrzések valós idejűvé válhatnak az ellenőrző hatóság számára.

Összegezve, a legnagyobb probléma az volt, hogy az említett család szándékú adózók más tagállamból vagy belföldi előállításból származó termékek (első) belföldi termékértékesítése kapcsán nem teljesítették az áfa-fizetési kötelezettségüket, mivel várhatóan ezeken a pontokon kellett volna a legnagyobb mértékű héát megfizetni a költségvetés számára.

A hazánkban nagy számban elkövetett áfacsalások szövevényes, esetenként kettőnél több tagállamon átívelő hálózataival, a láncolatos kereskedelmi ügyletekkel kapcsolatban elmondható, hogy elválik egymástól

- a pénz útja,
- a számla útja és
- az áru útja.

<sup>90</sup> MIHICS Henrik (2015): Az EKAER-rel kapcsolatos legfontosabb tudnivalók. *Adóvilág*, 19. évf. 1–2. sz. 3–13.

Az adóhatóságnak a pénz és a számla nyomon követésére a beadott bevételek, összesítők, adatszolgáltatások, valamint banki információk alapján eddig is lehetősége nyílt, azonban az áruk követéséhez nem rendelkezett olyan adatbázissal, amelyből a mozgásukkal kapcsolatos információk lekérdezhetők lettek volna.

Magyarország erre reagálva, az árumozgásokkal összefüggő adókötelezettségek teljesítésének hatékonyabb ellenőrzésére vezette be 2015. január 1-jén az EKÁER-t.

### *9.1.2. Az EKÁER célja*

Az EKÁER célja tehát nem más, mint az *áruforgalom ellenőrzése*, az árumozgásokhoz köthető *visszaélések visszaszorítása*, és ezáltal egyben a jogszerűen ténykedő gazdasági szereplők jogszerűtlenül tevékenykedő vállalkozásokkal szemben fennálló *versenyhátrányának kiegyenlítése*, valamint a *csalárd szereplők visszatérése a jogszerűség keretei közé*. Kiemelendő továbbá az *élelmiszer-biztonsági szabályok megerősítése* is, hiszen nagyon fontos annak igazolása, hogy az adott élelmiszert belföldön hol állították elő, vagy milyen úton jutott el a belföldi kereskedelmi forgalomba.

### *9.1.3. Az EKÁER felépítése, működése*

Az EKÁER bejelentőfelülete az interneten nyilvánosan elérhető felület, amelyen a bejelentésre kötelezett adózók regisztrációt követően tudják teljesíteni az Art.-ban előírt kötelezettségeiket. A bejelentett áruszállítási adatokhoz csak a hatóság és azon személyek férhetnek hozzá, akiknek a bejelentő erre jogosultságot biztosított. Nagyon fontos, hogy a bejelentés számára kialakított elektronikus rendszerben számos – árumozgáshoz kapcsolódó – gazdálkodási (üzleti) adat (például: a beszerzés értéke, üzleti kapcsolatok stb.) szerepel, így ezek célhoz kötött felhasználása minden egyes ellenőrzés, lekérdezés vonatkozásában kiemelten fontos tényező.

Az EKÁER tulajdonképpen nem más, mint a közösségi termékértékesítéssel, illetve -beszerzéssel, valamint az első belföldi áfaköteles termékértékesítéssel összefüggő áruszállítások e-útdíj-kamerahálózat segítségével történő nyomon követését, valamint az elektronikusan – elemezhető

formában – rögzített egyes fuvarozási adatok alapján működő kockázatelemzési rendszer szerint szervezett ellenőrzést magában foglaló komplex árumozgás-ellenőrző rendszer.

Az EKÁER működése alapvetően az alábbi pontokra épül:

- *Előzetes bejelentés* → Információ a gazdasági eseményről, vagyis arról, hogy közúton mely forgalmi rendszámú gépjárművel, honnan hová, milyen típusú árut és milyen mennyiségben szállítanak.
- *A gépjármű mozgásának „nyoma”* → A belföldi kamerahálózat által a gépjármű forgalmi rendszámához érzékelt és átadott útvonaladatok.
- *A szállított áru mennyisége* → Fix és mobil tömegmérő, ellenőrző pontok adatai a gépjármű forgalmi rendszámához kapcsolódóan.
- *Az áru típusa* → A közúton és a kirakodás (átvétel) címén végzett ellenőrzések, továbbá az esetleges utólagos vizsgálatok (adóellenőrzések) adatai.

#### 9.1.4. Bejelentési kötelezettségek

Az EKÁER-szabályozás egyik legfontosabb eleme, hogy ha az Art.-ban meghatározott feltételek teljesülnek, az adózónak vagy a képviselőjére jogosultnak a szállítás adatairól előzetes bejelentést kell tennie az EKÁER internetes felületén, az ekaer.nav.gov.hu oldalon. Itt az állami adó- és vámhatóság minden bejelentéshez ad egy EKÁER-számot, amely 15 napig érvényes.

Az adózónak vagy a képviselőjére jogosultnak az EKÁER-felületre történő belépéshez első alkalommal regisztrálnia kell, amihez ügyfélkapus azonosítás is szükséges. Az EKÁER-regisztrációt olyan személy jogosult elvégezni, aki a bejelentésre kötelezett entitás képviselőjére a rá vonatkozó szabályok szerint (például cégjogi szempontból) jogosult, azaz az adózó vagy törvényes képviselője, az állandó meghatalmazott vagy az adóügyek elektronikus intézésére az adózó által feljogosított személy, s mint ilyen, rendelkezik ügyfélkapus regisztrációval is. Az adózó vagy a képviselőjére jogosult így az EKÁER-felületen elsődleges felhasználói hozzáférést regisztrálhat, majd további (másodlagos) hozzáféréseket hozhat létre, amelyeken keresztül a bejelentésre kötelezett nevében tud bejelentéseket tenni.

### *Az EKÁER-szám*

Az EKÁER-szám olyan termékegységet azonosít, amelyet a feladó egyetlen gépjárművel, egyszeri fuvarozás során, adott útvonalon juttat el a címzetthez. Az EKÁER-szám a rögzítéstől számított 15 napig érvényes, és a határidő lejártja előtt az arra feljogosított személyek által módosítható, illetve – az érvénytelenítés indokának megadásával – érvényteleníthető.

Az EKÁER-szám azt a termékegységet azonosítja, amelyet egyetlen feladótól egyetlen címzett részére egyetlen gépjárművel fuvaroznak a gépjármű adott útvonalon történő egyszeri mozgása során.

Egyetlen gépjárműnek kell tekinteni

- a gépjárműből és az általa vontatott pótkocsiból, félpótkocsiból álló járműszerelvényt – azzal, hogy ugyanazon EKÁER-számhoz tartozóan valamennyi, a belföldi útszakaszon használt rendszámot be kell jelenteni;
- azt is, ha a termékegység fuvarozása a feladási címről a kirakodási (átvételi) címre egymást követően több gépjárművel történik (átrakodás); ebben az esetben ugyanazon EKÁER-számhoz tartozóan valamennyi, a belföldi útszakaszon használt rendszámot be kell jelenteni, úgy hogy a bejelentett adatoknál mindig a fuvarozáshoz éppen használt gépjármű forgalmi rendszámának kell szerepelnie.

Egyetlen termékegység több vámtarifaszámmal azonosított termékfajtat, valamint több terméktételt tartalmazhat.

Egy EKÁER-számot kell megállapítani akkor is, ha egyetlen gépjárművel

- egyetlen feladó több felrakodási címéről, illetve
- egyetlen címzett több kirakodási (átvételi) címére

történik a közúti fuvarozás.

EKÁER-szám képezhető:

- az adózó által a bejelentőfelületen – adózói EKÁER-szám;
- a hatóság által ellenőrzés alkalmával – hatósági EKÁER-szám.

### *Kötelező bejelentés*

#### *Közúti fuvarozással járó tevékenység*

Útdíjköteles gépjárművel, továbbá a 3,5 tonna össztömeget meghaladó gépjárművel végzett, közúti fuvarozással járó,

- az Európai Unió más tagállamából belföldre irányuló, Közösségen belüli termékbeszerzést vagy egyéb célú behozatalt,
- belföldről az Európai Unió más tagállamába irányuló termékértékesítést vagy egyéb célú kivitelt,
- belföldön nem közvetlen végfelhasználó részére történő első áfaköteles termékértékesítést

kizárólag érvényes EKÁER-számmal rendelkező adózó folytathat.

Útdíjköteles gépjármű lehet a 3,5 tonnánál nagyobb megengedett legnagyobb össztömegű tehergépkocsi, vontató – ideértve a nyerges vontatót is –, valamint az ilyen gépjárműből és az általa vontatott pótkocsiból, félpótkocsiból álló járműszerelvény.

A közúti fuvarozással járó tevékenységnek minősülést nem befolyásolja, hogy a közúti fuvarozást a termék értékesítője, beszerzője, illetve az egyéb célú behozatal, kivitel esetén az azt megvalósító személy, szervezet, vagy pedig bármelyikük megbízásából más végzi.

Ha a terméket egymást követően többször értékesítik úgy, hogy azt csak egy alkalommal fuvarozzák közúton, a bejelentési kötelezettség arra a termékértékesítésre vonatkozik, amely során a terméket ténylegesen fuvarozzák.

### *Kockázatos termékek*

Érvényes EKÁER-szám szükséges ahhoz is, ha a kockázatos terméket olyan gépjárművel fuvarozzák, amely nem útdíjköteles, és az egyetlen fuvarozás során ugyanazon feladótól ugyanazon címzett részére szállított termékek együttes bruttó tömege meghaladja az 500 kg-ot, vagy azok együttes adó nélküli ellenértéke az 1 millió forintot.

A kockázatos termékek körét az Elektronikus Közúti Áruforgalom-ellenőrző Rendszer működésével összefüggésben a kockázatos termékek meghatározásáról szóló 51/2014. (XII. 31.) NGM rendelet tartalmazza. A felsorolás vámtarifaszám szerint rögzíti, hogy mely termékek minősülnek az EKÁER-rendszerben kockázatosnak, illetve azon belül is kockázatos élelmiszernek vagy egyéb kockázatos terméknek.

### *Mentességek*

Azon túl, hogy a jogszabályban meghatározott mennyiségi és értékhatárok alatti szállításokat nem terheli bejelentési kötelezettség, a következő mentességeket lehet még felsorolni az EKÁER szabályozásából:

- Gépjárműhöz köthető: csak a jogszabályban felsorolt gépjárművek mentesülnek a bejelentési kötelezettség alól.
- Fuvarozott termékhez köthető: amíg nem állították meg a gépjárművet, nem lehet tudni, hogy milyen (például: bejelentés alól mentes) terméket szállít.
- Egyedi mentesség (belföldi útszakasz mentesítése): a feltételek teljesítése nagyon fontos, továbbá az aránytalan terheket is igazolni kell a mentesség igénybevételéhez.

#### *Gépjárműhöz köthető mentességet élveznek:*

- a Magyar Honvédség, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, továbbá a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló törvény szerinti rendvédelmi szerv és az Országgyűlési Őrség gépjárművei;
- a Magyarországon szolgálati céllal tartózkodó vagy átvonuló külföldi fegyveres erők és a Magyarországon felállított nemzetközi katonai parancsnokságok hivatali vagy szolgálati gépjárművei, valamint az egyéb szervezetek nemzetközi szerződés, nemzetközi egyezmény és viszonyosság alapján mentességet élvező gépjárművei;
- a katasztrófa által okozott károk megelőzésében vagy elhárításában részt vevő gépjárművek;
- a nemzetközi szerződés, nemzetközi egyezmény (NATO, schengeni megállapodás) és viszonyosság körébe tartozó járművek;
- a humanitárius szervezet által kiállított igazolással (nyilatkozattal) közlekedő, nem kereskedelmi jellegű (térítés nélküli) humanitárius segélyszállítmányokat szállító gépjárművek.

#### *Termékekhez köthető mentesség illeti:*

- a jövedéki terméket;
- a vámfelügyelet alatt álló terméket;
- a bejelentésköteles hulladékszállítás keretében szállított terméket;
- a fémkereskedelmi engedélyköteles terméket;

- az emberi felhasználásra szánt gyógyszerekről és egyéb, a gyógyszerpiacot szabályozó törvények módosításáról szóló 2005. évi XCV. törvény 1. § 1. pontja szerinti anyagokat;
- a postai küldeményként feladott terméket;
- az ugyanazon feladótól ugyanazon címzett részére ugyanazon útdíjköteles gépjárművel, továbbá a 3,5 tonna össztömeget meghaladó gépjárművel egyetlen fuvarsorán szállítandó nem kockázatos termékeket, ha azok együttes bruttó tömege a 2500 kg-ot és együttes, adó nélküli értéke az 5 millió forintot nem haladja meg;
- az ugyanazon feladótól ugyanazon címzett részére ugyanazon útdíjköteles gépjárművel egyetlen fuvar során szállítandó kockázatos termékeket, ha azok együttes bruttó tömege az 500 kg-ot és együttes, adó nélküli ellenértéke az 1 millió forintot nem haladja meg;
- a biztonsági okmányokat, valamint azok alapanyagait és félkész termékeit;
- az engedéllyel rendelkező biztonsági papírt;
- a bankjegy- és érmekibocsátáshoz kapcsolódó termékeket, ideértve azok alapanyagait és az előállításukra szolgáló eszközöket.

### *Egyedi mentesség igénylése*

A bejelentésre kötelezett adózó – egyedi sajátosságait figyelembe véve – kérheti valamely belföldi felrakodási és belföldi kirakodási (átvételi) cím közötti, teljes egészében belföldi közúti szakaszon történő közúti fuvarozással járó tevékenysége mentesítését, amennyiben a felrakodási cím és a kirakodási (átvételi) cím közötti távolság legfeljebb húsz kilométer, és az adott közúti szakaszon a saját részére beszerzett vagy az általa feladott termékek fuvarozásának gyakorisága okán a napi bejelentési kötelezettség aránytalan terhet jelent az adózó számára.

Az útszakasz-mentesítést az állami adó- és vámhatóság engedélyezi, amennyiben az eset összes körülményének mérlegelése alapján úgy ítéli, hogy az adózó által teljesített ügyletek adójogi szempontból alacsony kockázatúak, és az Art. által előírt bejelentési kötelezettség oly mértékű aránytalan terhet ró az adózóra, amelynek teljesítése nem elvárható.



### *A bejelentésre kötelezettek*

Az egyes fuvarozási irányok szerint az alábbi adózóknak kell bejelenteniük az EKÁER-szám igényléséhez szükséges adatokat:

- *a címzett, azaz*
  - belföldi vagy belföldre irányuló közúti fuvarozás esetén a termék-beszerzést megvalósító áfaalany,
  - az Európai Unió más tagállamába irányuló közúti fuvarozás esetén a terméket beszerző személy, szervezet,
  - egyéb cél (kivitel-behozatal) esetén a terméket a kirakodási (átvételi) címen átvevő személy, szervezet (belföldre irányuló közúti fuvarozás esetén a végfelhasználó kivételével),
  - kockázatos termék belföldre irányuló közúti fuvarozása esetén a kirakodási címen található ingatlant jogszerűen használó adózó, ha az eltér az előzőektől; illetve
- *a feladó, azaz*
  - a termékértékesítést megvalósító áfaalany, illetve a belföldön nyilvántartásba nem vett adózó helyett eljáró közvetett vámjogi képviselő, adóraktár üzemeltetője,
  - egyéb célú kivitel esetén az az áfaalany, akinek az érdekében a termék kivitele megvalósult, illetve egyéb célú behozatal esetén az a személy, szervezet, akinek az érdekében a termék behozatala megvalósult.

### *A bejelentendő adatok*

Az EKÁER területén olyan adatokat kell megadnia a bejelentésre kötelezettnek az adott termékegység közúti fuvarozásával összefüggésben, amelyek alapján a hatóság a közúton végzett ellenőrzés során össze tudja párosítani az elektronikusan előzetesen bejelentett adatokat az adott fuvarozáshoz kiállított fuvarozási okmányon szereplő adatokkal, illetve meg tudja állapítani, hogy mindez megegyezik-e a gépjárművön éppen megtalálható szállítmánnyal. Az EKÁER működésének ez alapfeltétele, hiszen a rendszert éppen azért hozták létre, hogy az árumozgásokat a hatóság a rendelkezésre álló (bejelentett) adatok alapján nyomon tudja követni, továbbá visszaszorítható legyen a szállításokhoz kapcsolható fuvarokmányok utólagos módosítása, kicserélése stb.

A fuvarozás fő adatai:

- feladó – név, adóazonosító szám;
- címzett – név, adóazonosító szám;
- kombinált (intermodális) szállítás jelölése;
- gépjármű(vek) – forgalmi rendszám(ok).

Cím adatok:

- a felrakodás címe, valamint
- a kirakodás (átvétel) címe.

Terméktétel adatok:

- a termékek adatai – kereskedelmi megnevezés, vámtarifaszám, bruttó tömeg, UN-szám (EN SZ-szám), opcionálisan a termék cikkszáma;
- a fuvarozás indoka – termékértékesítés, termékbeszerzés, bér munka, egyéb cél;
- kockázatos termék esetén annak értéke:
  - termékértékesítés, termékbeszerzés esetén az adó nélküli ellenérték,
  - egyéb cél és bér munka esetén az egyes termék megnevezésekhez tartozó, adó nélküli beszerzési ár – vagy az ahhoz hasonló termék adó nélküli beszerzési ára –, illetve az adó nélküli előállítási érték.

## 9.2. Speciális bejelentési kötelezettségek: élelmiszer-automata

### 9.2.1. A bejelentési kötelezettség előírásának előzményei

A kiskereskedelmi tevékenység leggyakoribb értékesítési formája az üzletben történő árusítás. Ez az értékesítési forma jogilag részletekbe menően szabályozott: jogszabályi alapokon nyugszik a tevékenység végzésének valamennyi feltétele, az értékesítéshez kapcsolódó nyilvántartások vezetése, a bizonylatok kiállítása, a bevételek és költségek elszámolása stb.

A vásárlók igényeihez igazodva más értékesítési formák is egyre nagyobb szerephez jutnak hétköznapijainkban, ilyenek:

- az úgynevezett mozgóboltok,
- a csomagküldő kereskedelem (ideértve a webáruházakat is), vagy
- az automatából történő értékesítések (üdítőital-automata, kávéautomata, édességautomata stb.).

Ez utóbbiak szabályozottsága elmaradt az üzletben történő értékesítés szabályozottságától, ugyanakkor jogos igényként merült fel mind a piaci szereplők körében, mind hatósági oldalról, hogy esetükben is biztosított legyen az egyes értékesítések nyilvántartása, nyomonkövethetősége, az értékesítéshez kapcsolódó kereskedelmi és adózási kötelezettségek teljesítése.

A fenti célok érdekében kezdődött meg fokozatosan – két lépcsőben – az automatából történő értékesítési tevékenység végzéséhez szükséges feltételek újraszabályozása. 2015-ben megtörtént az élelmiszer-értékesítést kezelőszemélyzet nélkül végző automaták adóhatósági nyilvántartásba vétele, majd a 2017. évtől megkezdődött az automaták online adatszolgáltatásra épülő távolsági felügyeletének bevezetése.

2019-től – függetlenül az automata által kezelt tevékenység jellegétől – már valamennyi automata berendezést be kell jelenteni az állami adó- és vámhatóság felé, amely megfelel a jogszabály szerinti fogalomnak, míg korábban kizárólag az élelmiszer-értékesítést kezelőszemélyzet nélkül végző automata berendezések esetén volt bejelentési kötelezettsége az üzemeltetőnek.

Az Art. hatályos fogalmi meghatározása szerint az automata berendezés: olyan, kezelőszemélyzet nélkül is működni képes berendezés, amely termékértékesítés vagy szolgáltatásnyújtás pénzbeli ellenértékének helyben történő megtérítésére szolgál.

Ilyen automata berendezések lehetnek például a parkolóautomaták, az önkiszolgáló autósósó berendezések, a könyvtárusító automaták, a fényképező automaták stb.

Az új fogalomnak megfelelő – nem élelmiszer-értékesítést végző – automata berendezések esetében jelenleg kizárólag bejelentési kötelezettség áll fenn, azokat nem kell automatafelügyeleti egységgel (AFE) felszerelni, és nem kell az értékesítési adatokról online adatszolgáltatást teljesíteni. Az adópolitikáért felelős miniszter a felügyeleti egységgel történő felszerelés és az állami adó- és vámhatósági felügyelet kezdetének időpontját rendeletben állapítja meg. Erre eddig csak az élelmiszer-értékesítést kezelőszemélyzet nélkül végző automata berendezések esetén került sor, így jelenleg csak ezeket kell felügyeleti egységgel ellátni. A jövőben azonban várható a többi készülék bevonása is az online adatszolgáltatásba.

### 9.2.2. A bejelentési kötelezettség teljesítése

Az élelmiszer-értékesítést kezelőszemélyzet nélkül végző automatából történő értékesítési tevékenység folytatásához – az adózási tárgyú előírások teljesítése érdekében – az alábbiakról kell intézkednie az értékesítés e formáját választó adózónak:

- Az automatát az adóhatósághoz történő bejelentéssel regisztráltatnia kell.
- Felügyeleti szolgáltatói szerződést kell kötnie egy felügyeleti szolgáltatóval.
- Üzembehelyezési kódot kell igényelnie az adóhatóságtól az automata-felügyeleti egység üzembe helyezéséhez.
- Az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése érdekében gondoskodnia kell az AFE üzembe helyezéséről.

Az automatából történő értékesítés megkezdésének feltétele – valamennyi típusú automata esetében – a tevékenység bejelentése a kereskedelmi hatóságnál (ez a vállalkozás székhelye szerinti település jegyzője). E bejelentés mellett az automata üzemeltetője köteles a külön jogszabályban<sup>91</sup> meghatározott adattartalommal az állami adó- és vámhatósághoz elektronikus úton bejelenteni automatáinként:

- az üzemeltetés megkezdését,
- az üzemeltetés szüneteltetésének megkezdését és befejezését,
- az üzemeltetés megszüntetését,
- az üzemeltetésnek az adózó érdekkörén kívül eső okból bekövetkezett megszűnését,
- az automata külön jogszabályban meghatározott adattartalmában bekövetkezett bármely változást.

A bejelentést az erre a célra rendszeresített, AUTOMATA jelű adatlapon kellett teljesíteni, jelenleg az AVTOMATA-REGVALT adatlap szolgál a regisztrációs szám igénylésére, az üzemeltetés megkezdésének bejelentésére, az üzemeltetésben bekövetkezett változások bejelentésére, valamint a korábban bejelentett adatok módosítására.

<sup>91</sup> 8/2019. (VI. 27.) PM rendelet az automataberendezés üzemeltetőjének adókötelezettségéről

Az értékesítés megkezdéséről szóló bejelentés alapján az adóhatóság automataként egyedi regisztrációs számot állapít meg, amelyet az automata üzemeltetőjének jól láthatóan el kell helyeznie a készüléken.

Az élelmiszer-értékesítést kezelőszemélyzet nélkül végző automatáknak online kell adatot szolgáltatniuk az értékesítés szinte valamennyi mozzanatáról, amely adatok így módon azonnal elérhetők az adóhatóság számára.

Az automaták működését az állami adó- és vámhatóság hírközlő eszköz és rendszer útján felügyeli. Ezért az automatákat egy AFE-val (a korábban már említett automatafelügyeleti egységgel) kell ellátni.

Az AFE

- önállóan elkülöníthető,
- zárt elektronikus adattárolást és
- adatkommunikációt

végez.

2017. július 1-je óta az adózónak az AFE-ben tárolt adatokat rendszeresen továbbítania kell az állami adó- és vámhatósághoz.

Az állami adó- és vámhatóságnál bejelentett és regisztrációs számmal rendelkező automaták AFE-val történő felszereléséhez az állam visza nem térítendő támogatást nyújtott, amelyet a közreműködő felügyeleti szolgáltató igényelhetett. A támogatás terhére a felügyeleti szolgáltatónak kedvezményt kell biztosítania az automata üzemeltetője részére, ami történhet az AFE értékesítésében és telepítésében való közreműködés, továbbá a felügyeleti szolgáltatás teljesítése során is. A támogatás mértéke 120 000 Ft/AFE, amely magában foglalta az AFE árát és a telepítéssel összefüggő valamennyi díjat és költséget.

### 9.2.3. *Felügyelet*

Ahogy azt korábban rögzítettük, az automata AFE-val történő felszerelése és az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése érdekében az automata üzemeltetőjének szerződést kell kötnie egy felügyeleti szolgáltatóval.

#### *Ki lehet felügyeleti szolgáltató?*

Felügyeleti szolgáltatói tevékenység végzésre jogosult, engedéllyel rendelkező egyéni vállalkozó vagy gazdálkodó szervezet, amely az adatok rögzítésének

és az adóhatóság felé történő továbbításának technikai lebonyolítását végzi, ideértve az AFE automatába történő beszerelését és az automata működése során történő folyamatos működtetését.

A felügyeleti szolgáltatói tevékenység végzése hatósági engedélyhez kötött, amelyet Budapest Főváros Kormányhivatala (engedélyező hatóság) ad ki.

A jelenlegi jogi szabályozás alapján a kormány jogosult rendeletben ideiglenes jelleggel – legfeljebb 2 éves időtartamra – úgynevezett menedékes felügyeleti szolgáltatót kijelölni a felügyeleti szolgáltatói feladatok ellátására. Felügyeleti szolgáltatói tevékenységet ma kizárólag a Magyar Posta Zrt. végez, mint menedékes felügyeleti szolgáltató. A gyakorlatban tehát az automata adóhatóságnál történő regisztrációját követően az üzemeltetőnek a Magyar Postánál kell kezdeményeznie a felügyeleti szolgáltatói szerződés megkötését.

A felügyeleti szolgáltatásról szóló szerződés a felügyeleti szolgáltató és az üzemeltető között jön létre, és általános szerződési feltételekből, valamint a felek döntése szerinti egyedi szolgáltatási szerződésből áll.

*A felügyeleti szolgáltató az alábbi minimális felügyeleti szolgáltatásokat végzi:*

- adatkapcsolat és -továbbítás biztosítása az adóhatósággal;
- a minimális felügyeleti szolgáltatásra vonatkozó szerződés megkötése, módosítása, megszüntetése;
- az AFE-től beérkező adózói adatok archiválása;
- a szolgáltatás szüneteltetése és visszaállítása, az üzemeltető – bejelentéssel történő – kezdeményezésére;
- ügyfélszolgálat biztosítása az üzemeltető részére;
- az adatkapcsolat hibája esetén a szolgáltatáshoz kapcsolódó és a szolgáltató érdekkörébe tartozó technikai segítségnyújtás, valamint
- az online üzemeltetői felület létrehozása és működtetése.

A felügyeleti szolgáltató egyfajta közvetítő szerepet tölt be az automata üzemeltetője és az adóhatóság között, az automaták adatai a felügyeleti szolgáltatón keresztül jutnak el az adóhatósághoz. Ez az adatszolgáltatás tehát annyiban eltér az online pénztárgép rendszerétől, hogy az AFE és az adóhatóság szervere közötti kommunikáció a felügyeleti szolgáltató rendszerének beiktatásával történik.

A felügyeleti szolgáltató tevékenysége nem korlátozódik az adattovábbításra, hanem további feladatokat is magában foglalhat, például:

- a szolgáltatási területén lévő AFE szervizelését saját humán erőforrásból, vagy az érdekkörében eljáró fél útján,
- az automata műszaki felügyeletét,
- készpénzmentes fizetési szolgáltatás lehetővé tételét,
- logisztikai tanácsadást és szolgáltatást.

A felügyeleti szolgáltatás minimális tartalma hatóságiár-köteles, amelynek mértéke automatafelügyeleti egységenként legfeljebb 5000 Ft/hó (ez az összeg az általános forgalmi adót nem tartalmazza). A minimális felügyeleti szolgáltatáson felül nyújtott minden felügyeleti szolgáltatás díja a felek közti szabad megállapodás tárgya.

Minimális felügyeleti szolgáltatásnak minősül a következő szolgáltatások összessége:

- a NAV-val az adatkapcsolat biztosítása;
- a minimális felügyeleti szolgáltatásra vonatkozó szerződés megkötése, módosítása, megszüntetése;
- az AFE-től beérkező adózói adatok archiválása;
- a szolgáltatás szüneteltetése és visszaállítása, melyet az üzemeltető bejelentéssel kezdeményez;
- az ügyfélszolgálat biztosítása az üzemeltető részére;
- az adatkapcsolat hibája esetén a szolgáltatáshoz kapcsolódó és a szolgáltató érdekkörébe tartozó technikai segítségnyújtás;
- az online üzemeltetői felület létrehozása és működtetése a minimális felügyeleti szolgáltatások, valamint az egyéb szolgáltatások támogatására.

#### *9.2.4. Az automaták üzembe helyezése*

Ha az üzemeltető regisztrálta az automatát az adóhatóságnál, valamint megkötötte a felügyeleti szolgáltatói szerződést, üzembe helyezési kódot kell igényelnie az adóhatóságtól. A felügyeleti szolgáltató ezt követően tudja üzembe helyezni az automatába épített AFE-t. Az üzembe helyezési kód kizárólag elektronikus úton, az erre a célra rendszeresített, AFEKOD jelű adatlapon igényelhető. Az üzemeltető köteles az üzembe helyezési kódot a felügyeleti szolgáltató részére átadni, aki elvégzi az AFE üzembe helyezését.

Az AFE jogszerű működéséért és az adatszolgáltatás teljesítéséért a felügyeleti szolgáltató a felelős. Az automata berendezések üzemeltetésével és az AFE-val kapcsolatos kötelezettségeket – a kötelezettség fennállása alatt és az azt követő ötödik naptári év végéig – az állami adó- és vámhatóság ellenőrzi.

Az állami adóhatóság a honlapján közzéteszi az automata berendezés regisztrációs számát és üzemeltetési helyét.

A 2019. november 25-i adatok szerint 79 310 db regisztrált automata szerepel a NAV adatbázisában.

### **Ellenőrző kérdések**

1. Élelmiszer-értékesítést kezelőszemélyzet nélkül végző automatából történő értékesítési tevékenység folytatásához – az adózási tárgyú előírások teljesítése érdekében – milyen kötelezettségei vannak az adózónak?
2. Ki lehet felügyeleti szolgáltató?
3. Milyen minimális szolgáltatásokat végez a felügyeleti szolgáltató?
4. Miért került sor az EKÁER bevezetésére?
5. Mi az EKÁER-rendszer célja?
6. Mit jelent a közúti fuvarozással járó tevékenység?
7. Milyen gépjárművek mentesülnek az EKÁER-bejelentési kötelezettség alól?
8. Milyen adatokat kell bejelenteni az EKÁER felületén az adott termékegység közúti fuvarozásával összefüggésben?